

**ANAYASA MAHKEMESİ
GENEL KURUL
KARAR**

MUSTAFA TEPELİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/5831

Karar Tarihi : 1/3/2017

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Burhan ÜSTÜN
Başkanvekili : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Nuri NECİPOĞLU
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Hasan Tahsin GÖKCAN
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Raportör : Yunus HEPER

Başvurucu : Mustafa TEPELİ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bir blogspot İnternet sitesinde yer alan iddialarla ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığının kovuşturmaya yer olmadığı kararı vermesi nedeniyle itibara saygı gösterilmesini isteme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 28/4/2014 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü sunmuştur.

7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

8. Birinci Bölüm tarafından 2/2/2017 tarihinde yapılan toplantıda verilecek kararın Bölümlerin önceden vermiş olduğu kararlarla çelişebileceği anlaşıldığından başvurunun Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görülmüş ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca başvurunun Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

10. Başvurucu, olayların geçtiği tarihte Edirne ilinin Keşan ilçesinde bulunan 4. Mekanize Piyade Tugay Komutanlığında albay rütbesi ile görev yapmaktadır. 2013 yılının Mayıs ve Haziran aylarında 1. Ordu Komutanlığı kapsamındaki birliklerin yer aldığı askeri bir tatbikat yapılmış ve toplam üç hafta kadar süren bu tatbikata başvurucu da katılmıştır.

11. Askeri tatbikattan kısa bir süre sonra *karanettv.blogspot.com* (blog) isimli bir blog sitesinde başvurucu ile birlikte bazı rütbeli subayların tatbikat süresince yedikleri yemeğin parasını ödemediklerinin iddia edildiğine ilişkin bir yorum yer almıştır. Söz konusu yazıya göre adı geçen kişilerin maaşlarından yemek ücretleri kesilmesi gerektiği hâlde bu kişilerin kesintiye izin vermediği ve bu cimri tutumlarının da personel tarafından çok ayıplandığı ifade edilmiştir.

12. Başvurucu, Keşan Cumhuriyet Başsavcılığına başvurarak kendisini hedef alan "iftira" niteliğindeki yazıyı yazan kişinin tespit edilerek cezalandırılmasını istemiştir. Başvurucu, blogda yer alan ifadelerin tamamen gerçek dışı olduğunu iddia etmiş ve Savcılığa tatbikat sırasında yediği yemeklerin ücretlerinin maaşından kesildiğini gösterir maaş bordrosunu ibraz etmiştir.

13. Keşan Cumhuriyet Başsavcılığı, 2013 yılının Aralık ayında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Mezkur kararda ilk olarak şüphelilerin açık kimlik bilgilerinin tespitinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. Savcılığa, ilgili İnternet bloğunun bağlı olduğu elektronik servis hizmetleri sağlayıcısının yurt dışı kaynaklı olması nedeniyle dijital delil elde edilmesi mümkün olmadığı ve adı geçen blog İnternet sitesi yabancı kanunlara tabi olduğundan kullanıcıları hakkında sitenin bilgi vermediği ifade edilmiştir. Kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda ikinci olarak şikâyete konu yazının blogdan kaldırıldığına işaret edilmiştir.

14. Başvurucunun söz konusu kovuşturmaya yer olmadığına dair karara karşı yaptığı itiraz, Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Ret kararı 18/4/2014 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

15. Başvurucu 28/4/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

16. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden ... bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır...

(2) Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkrada belirtilen cezaya hükmolunur."

17. 12/01/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Tasarruf ilkesi" kenar başlıklı 24. maddesi şöyledir:

"(1) Hâkim, iki taraftan birinin talebi olmaksızın, kendiliğinden bir davayı inceleyemez ve karara bağlayamaz.

(2) Kanunda açıkça belirtilmedikçe, hiç kimse kendi lehine olan davayı açmaya veya hakkını talep etmeye zorlanamaz.

(3) Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri dava konusu hakkında, dava açıldıktan sonra da tasarruf yetkisi devam eder."

18. 6100 sayılı Kanun'un "Taraflarca getirilme ilkesi" kenar başlıklı 25. maddesi şöyledir:

"(1) Kanunda öngörülen istisnalar dışında, hâkim, iki taraftan birinin söylemediği şeyi veya vakıaları kendiliğinden dikkate alamaz ve onları hatırlatabilecek davranışlarda dahi bulunamaz.

(2) Kanunla belirtilen durumlar dışında, hâkim, kendiliğinden delil toplayamaz."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

19. Mahkemenin 1/3/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

20. Başvurucu; blogda yer alan gerçeğe aykırı iddialar nedeniyle kişisel kimliğinin ve manevi bütünlüğünün bir parçasını oluşturan, Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasının korumasında bulunan şeref ve itibarına üçüncü kişilerce saldırı yapıldığını ileri sürerek Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunmuş fakat Savcılık şikâyet hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Başvurucu, yargı mercilerince sağlanan korumanın yetersiz olduğunu ileri sürmüştür. Başvurucu, ihlalin tespitini istemektedir.

21. Bakanlık görüşünde, Anayasa Mahkemesinin ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) itibarın korunmasına ilişkin bazı kararları hatırlatılmıştır. Bakanlık, başvurucunun itibarının Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasının

koruması altında olduğunu ve devletin keyfi müdahalelere karşı hak sahiplerini korumak şeklinde pozitif yükümlülüğünün bulunduğunu belirtmiştir.

B. Değerlendirme

22. Kişinin itibarına yapılan saldırının belli bir ağırlık düzeyine erişmiş olduğu hâllerde Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında mündemiç negatif yükümlülüğe, bireyin maddi ve manevi varlığına etkin bir saygının sağlanması için gerekli pozitif yükümlülükler eklenir. Pozitif yükümlülükler, kişilerin birbirleri ile olan ilişkilerini de kapsayacak şekilde kişisel itibara saygının güvence altına alınması amacıyla birtakım tedbirler alınmasını gerektirir (*İlhan Cihaner (2)*, B. No: 2013/5574, 30/6/2014, § 47; *Kadir Sağdıç [GK]*, B. No: 2013/6617, 8/4/2015, § 40).

23. Türk hukukunda mevcut başvuruya benzer şekilde hakaret fiili ile bireylerin şeref ve itibarlarına müdahale edildiği durumlarda hem cezai hem de hukuk dava yolu kabul edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik hâle gelen içtihatlarında Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin sözlü ya da yazılı hakaretin hapis cezasını gerektiren suç olmaktan çıkarılması yönündeki tavsiye kararlarına (*Parliamentary Assembly, Towards decriminalisation of defamation*, Resolution 1577, 04/10/2007, §§ 11, 13, 17; *Parliamentary Assembly, Towards decriminalisation of defamation*, Resolution 1814, 04/10/2007, § 1; *Parliamentary Assembly, Respect for media freedom*, Recommendation 1897, 27/1/2010, § 11) ve AİHM'in Sözleşmeciler devletlerin zaman geçirmeksizin hakareti suç olmaktan çıkarması gerektiği yönündeki vurgusuna (*Sabanović/Sırbistan ve Karadağ*, 5995/06, 31/5/2011, § 43; *Niskasaari ve diğerleri/Finlandiya*, 37520/07, 6/7/2010, § 77) atıf yapılmış ve hakaretin özel yaşama etkileri ile ilgili olarak hukuk davası açmak suretiyle başvurucuların giderim sağlayabilmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir (*Adnan Oktar (3)*, B. No: 2013/1123, 2/10/2013, §§ 38-44). Başka bir deyişle Anayasa Mahkemesi, devletin maddi ve manevi varlığa yönelik müdahalelere karşı etkili mekanizma kurma yükümlülüğünün mutlaka ceza soruşturması yapılmasını gerekli kılmadığına, bireyin üçüncü kişilerce şeref ve itibarına müdahale edildiği iddiasıyla tazminat davası yoluyla da giderim sağlanmasının mümkün olduğuna karar vermiştir (*Adnan Oktar (3)*, § 35).

24. Söz konusu içtihadı göre tazminat davalarının daha yüksek başarı şansı sunabilecek etkili bir başvuru yolu olduğu anlaşılmaktadır (*Işıl Yaykır*, B. No: 2013/2284, 15/4/2014, § 44). Zikredilen içtihat nedeniyle bir başvurucu, şeref ve itibarına yönelik müdahale iddiası nedeniyle yalnızca cezalandırma talebinde bulunmuş ve tazminat davası açmamış ise başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmektedir.

25. Buna karşın mevcut başvuruda, başvurucunun itibarına kimlik bilgileri bilinmeyen bir kişi tarafından müdahalede bulunulmuştur. Üstelik Cumhuriyet Savcısı, şüphelinin açık kimlik bilgilerinin tespitinin mümkün olmadığını belirtmiştir (bkz. § 13). Öte yandan mevcut başvuruda tazminat davalarının yüksek başarı şansı sunabilecek etkili bir başvuru yolu olduğu kabul edilse bile başvurucunun en azından itibarına müdahalede bulunan kişinin kim olduğunu bilmeden böyle bir dava açabilmesi mümkün değildir. Zira 6100 sayılı Kanun'da esas itibarıyla tasarruf ilkesi (bkz. § 17) ve taraflarca hazırlama ilkesi (bkz. § 18) kabul edilmiştir. Söz konusu ilkelerin uygulandığı davalardan olan hakaret davalarında kamu gücünü kullanan organlardan biri veya davaların görüleceği mahkemeler davalının kimlik bilgilerini ve adresini tespit ederek

başvurucunun bu kişiye karşı dava açması için yardımcı olamayacaktır. Dolayısıyla sadece -münhasıran- tarafları ilgilendiren ve kamunun hiçbir menfaati olmayan bir özel hukuk uyuşmazlığı olan hakaret davalarında haksız müdahaleyi yapan kişinin kimlik bilgileri kamu gücü tarafından tespit edilemeyeceğine göre başvurunun tatmin olması için geriye yalnızca ceza yolu kalmaktadır.

26. Buradan çıkan sonuca göre mevcut başvuruda cevaplanması gereken mesele sıradan kişilerce elde edilmesi son derece zor veya imkânsız olan bir bilginin devlet olanakları ile elde edilmesi için Savcılık soruşturmasına devam edilmesinin gerekip gerekmediğidir.

27. Bireyler arası bir ilişkiye müdahale edilirken hangi tedbirlerin alınması gerektiğinin belirlenmesinde devletin geniş bir takdir alanı bulunmaktadır. Bilhassa kişilerin şeref ve itibarlarına yönelik saldırıların özel kişilerden geldiği durumlarda, özel kişilerin bireylerin şeref ve itibarlarına "saygı" göstermelerini temin bakımından kamu gücünü kullanan organlara yüklenecek pozitif yükümlülükleri belirlemenin kolay olmadığını kabul edilmesi gerekir. Fakat her durumda pozitif yükümlülüklerin belirlenmesinde bireyin menfaatleri ile toplumun menfaatleri arasında adil bir denge kurulması gerekir ve yine her durumda devlet belirli bir takdir alanına sahiptir.

28. İnternet küresel bir ağıdır ve hiçbir sınırı yoktur. Bu nedenle İnternet ortamında yayımlanan ve başvuruçuların iftira ve hakaret niteliğinde olduğunu ileri sürdüğü bir iddiaya karşı adli mekanizmaları devreye sokmak çoğu zaman güç veya çok maliyetli olabilir. Buna karşın kaçınılmaz olarak doğrudan etkili olan ciddi anlamda incitici veya temel haklara zarar veren müdahalelere karşı bireylerin ve kamunun korunmasının devletin yükümlülüklerinden olduğunun da kabul edilmesi gerekir.

29. Bu kapsamda İnternet servis sağlayıcıları tarafından kullanılacak standartları geliştirmek, ulusal veya uluslararası mekanizmaların kurulmasına veya mevcut mekanizmaların işletilmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunmak, İnternet üzerinden anayasal haklara yöneltilen saldırılara karşı uygun yasal düzenlemeler dâhil bireylerin itirazlarını iletebilecekleri ve uygun görülecek başka önlemleri almak devletin yükümlülükleri olarak sayılabilir.

30. Mevcut davada başvuruçusu, kimliği tespit edilemeyen bir şahsın blogda kendisi hakkındaki duyuruları yazmasından şikâyetçi olmuştur. Başvuruçusunun Cumhuriyet Savcılığına yaptığı şikâyetten sonra söz konusu yazı blogdan kaldırılmıştır. Yazının yayımlandığı blogun genel olarak askerî personelin kullandığı ve dar bir çevreye hitap eden bir İnternet paylaşımı olduğu anlaşılmaktadır. Kimliği belirli olmayan kişilerce herhangi bir dayanağı olmaksızın yapılan suçlayıcı beyanların hukuksal bir değerinin olmadığı ise açıktır. Nitekim olay tarihinde Türk Silahlı Kuvvetlerinde albay rütbesi ile görev yapan bir subay olan başvuruçusu hakkında söz konusu iddialar nedeniyle ne adli soruşturma ne de disiplin soruşturması açılmıştır. Ayrıca başvuruya konu yazının dilinin -suçlayıcı ve ima edici olduğu kabul edilse bile- başvuruçusunun kişisel yaşamı üzerinde kayda değer bir etki göstermesi de söz konusu değildir. Başvuruçusunun şüphelinin cezalandırılması için ısrarcı olması, kişisel algı açısından bir ilke sorunu olabilir ancak bu algı kamu gücünü kullanan organlara, şeref ve itibara müdahale eden kişileri bir ceza soruşturması ve kovuşturmasına konu etmeleri şeklinde bir yükümlülük yüklemez.

31. Somut olayda Cumhuriyet Savcısı, İnternet üzerinden işlenen suçlara yönelik soruşturmalardaki güçlükleri de gözeterek Anayasa'da korunan temel hak ve özgürlükler bağlamında ciddi endişeler ortaya çıkarabilecek şekilde geniş kapsamda etkiler uyandırmayan ya da toplumsal menfaati etkilemeyen bir şikâyet hakkında soruşturmayı daha fazla sürdürmeyi reddetmiştir. Başvurucunun önemli olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kaldığına dair yeterli delil bulunmadığı, ayrıca şikâyet konusunun önemli bir ilkesel soruna yol açmadığı dikkate alındığında bir toplumda yaşıyor olmanın kabul edilebilir bir bedeli olarak görülebilecek olan -bir sözlü karşılaşmaya ilişkin olarak- soruşturmanın sürdürülmemesinde Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasının devlete yüklediği pozitif yükümlülükler bakımından bireyin menfaatleri ile toplumun menfaatleri arasında açık bir dengesizlik bulunduğu değerlendirilmemiştir.

32. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Mahkemece kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı açık olan başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoglu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24). Somut olayda başvurucunun şeref ve itibarının korunmasını isteme hakkına yönelik bir ihlalin olmadığına açık olduğu anlaşılmıştır.

33. Açıklanan nedenlerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden inceleneksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 1/3/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRÇÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ